

Achtergrond bij unieke ‘kerstnummers’: hoe vijf verschillende nummers toch één geheel worden

Anton Jansma, dirigent van diverse koren en eigenaar van het arrangeerbedrijf Prevoices licht toe hoe het proces voor de nieuwe kerstnummers tot stand is gekomen, wat daarbij komt kijken en hoe dat is uitgevoerd.

Aanleiding

“Heb je nog een idee voor een kerstnummer?” Die vraag van de ene aan de andere dirigent tijdens een repetitie op een zwoele zomeravond was de aanzet om eens een nieuw concept voor koren, zangers en begeleidingsorkest uit te denken. Niet gewoon één nummer voor de koren van deze dirigent, maar iets wat toepasbaar zou zijn voor verschillende zanggroepen en wat tijdens de kerst door deze zanggroepen apart of met elkaar samen gebracht zou kunnen worden.

Een idee voor een nieuw kerstnummer opent allerlei deuren en bij het nadenken over stijlen, vorm en inhoud ontstaat in eerste instantie een heel raamwerk waarbinnen de liedjes gemaakt kunnen worden. Er zijn nogal wat opties voor de keuze van een geschikt nummer. Wordt het één nummer of allerlei verschillende? Welk type koor gaat het zingen? Moet het een vrolijk deuntje zijn of een statig werk? Een nummer dat over kerst gaat of misschien juist niet? Moet het een christelijke inhoud hebben? In welke stijl past het nummer en is het zingbaar voor zowel goede als minder goede zangers?

Maar, doe eens gek. Waarom niet allerlei verschillende nummers bedenken die in feite toch hetzelfde zijn? Eigenlijk een onmogelijke opdracht, maar dat is juist de grap en de uitdaging. Vooral als je net als ik gewend bent om als arrangeur bestaande nummers te kneden, te passen en meten en geschikt te maken voor koorzang of vocale groep. En dat is wat ik met Prevoices al jaren doe. Prevoices is het arrangeerbedrijf dat zich met 20 zangers, musici, en geluidstechneuten toelegt op het bedrijfsmatig produceren en voorzingen van nieuwe koorarrangementen (zie vooruitgebreide informatie: www.prevoices.nl). De zangers van Prevoices zingen bij meerdere zanggroepen, dus wat te denken van één of juist meer nummers die speciaal zijn toegesneden op deze groepen? De zanggroepen die de nummers uiteindelijk in hun repertoire hebben opgenomen, zijn:

- Euphonion Singers (van oorsprong gospelgroep, Wilsum)
- Vox Five (van oorsprong popkoor, Kampen)
- Loud! (kinderkoor, Zalk)
- Colours of Faith (gospelgroep, Hattem)
- Juust (dialectband, Genemuiden)

Nummerkeuze en karakter van de nummers

Na een aantal maanden van ambachtelijk ploeteren zijn er (voorlopig) vijf verschillende nummers uit de dop gebarsten, waarmee veel verschillende varianten (totaalmixen) te maken zijn. De vijf nummers zijn:

- A special night
- Juust in dizze nach
- Holy night
- Heilige nacht
- Eagerly waiting

Het zijn nummers voor een mannenkoor, kinderkoor, gospelgroep en popkoor, die zijn gemaakt in de stijl die deze groepen en koren eigen is. De nummers hebben een karakter dat soms lijkt op rock, blues, klassiek, gospel, vertellied, meezinger of gezellig luisterlied.

Het zijn heel verschillende nummers, maar tegelijk toch ook dezelfde. Ze kunnen namelijk ook door elkaar en tegen elkaar in gezongen worden.

➤ **A special night**

Dit is een nummer met een muzikale uitstraling die het meest doet denken aan black gospel koormuziek. In vocale zin is het een samenspel tussen solist en koor in vraag, antwoord en wederzijdse tekst- en melodieherhaling. De ritmiek is die van opzweepende bluesrock. De inhoud van de tekst gaat over een bijzondere nacht waarin de vonk ontspringt waardoor het vuur van de liefde vlam vat.

➤ **Juust in dizze nach**

Een vertellied in het Nederlands-saksisch dialect. Het is speciaal gemaakt voor en gezongen door de dialectband Juust. Omwille van de verstaanbaarheid is het geen specifiek koornummer. Het lied gaat over Gait-Jan en de zwangere deerne Merie, die samen onderweg zijn. En toevallig, net in de kerstnacht, wordt het kind geboren.

➤ **Holy night**

Dit is een nummer met een lichte shuffle-feel die, afhankelijk van hoe het gebracht wordt, tussen slowfoxrock en jazzy uitkomt. Het gaat over het jonge zusje Marie (young sister Mary) die, nadat ze bevallen is, moeder Maria wordt.

➤ **Heilige nacht**

Een nummer met een vrolijk kerstdeuntje dat het klassieke kerstverhaal vertelt. Het is speciaal voor een kinderkoor geschreven.

➤ **Eagerly waiting**

Speciaal gemaakt voor een statig mannenkoor in de zogenaamde Engelse koortraditie. Het gaat over het (tijdens de nacht) verlangend uitzien naar het aanbreken van de nieuwe dag. Eindelijk wordt het licht; het ochtendgloren opent de ogen om te kunnen zien.

Muzikale en tekstuele samenhang

Voor muzikinsiders: de nummers kunnen door elkaar gezongen worden, maar hebben niet hetzelfde ritme en akkoordenschema, laat staan dezelfde melodie en tekst. Als ze tegelijk gezongen worden, ontstaat er echter een nieuw harmonisch akkoordenstelsel.

Afhankelijk van welke (minstens twee) nummers door elkaar gezongen worden, krijgen ook de samenvallende teksten een andere betekenis. Zo wordt bijvoorbeeld het aanbreken van de dag in **Eagerly waiting** samen met **Holy Night** de symboliek voor de komst van het licht in de wereld. De vonk van verliefdheid in **A special Night** wordt met **Eagerly waiting** bijvoorbeeld het uitzicht op liefde, licht en vriendschap in de eeuwigheid.

Maar natuurlijk wordt de betekenis van een lied vooral bepaald door degene die er naar luistert. De nummers bevatten in ieder geval de ingrediënten voor een zinvolle betekenis, maar evenzogoed ook voor gewoon vermaak en luistergenot.

Arrangeertechniek

Waar door-arrangeren van een oud nummer al niet toe kan leiden! Deze nieuwe nummers zijn daarvan het sprekend (zingend) voorbeeld. De grens tussen componeren en arrangeren is vaag. Componeren betekent "samenstellen" en arrangeren is in wezen hetzelfde. Bij een compositie wordt verondersteld dat het gaat om een origineel nog niet eerder gemaakt werk. Maar dat is natuurlijk niet zo. Nog afgezien van het feit dat je uitgaat van een beperkt aantal tonen die wel op duizenden manieren te schikken zijn, is een compositie ook erg cultuur- en smaakbepaald. Het moet een bepaalde mate van herkenbaarheid hebben om de luisteraar, die gewend is aan bepaalde muziek, aan te spreken. Dat beperkt de originaliteit nogal. Een origineel nieuw nummer is dus nooit compleet nieuw.

Bij het arrangeren van een bestaand nummer is het altijd de vraag in hoeverre je van het origineel afwijkt. Moet het zo veel mogelijk als het origineel klinken, dan is het geen echte bewerking maar hooguit een koorzetting van een nummer dat oorspronkelijk niet voor een koor bedoeld is. Blijft de (hoofd)melodie intact? Blijft het ritme hetzelfde? Blijven de tekst, de toonhoogte, de instrumentatie en het akkoordenschema hetzelfde? Hoe verder je van de oorspronkelijke basis ingrediënten afwijkt, hoe minder het nummer nog als het origineel herkenbaar is. Dan lijkt zoiets al gauw een nieuwe creatie. En dat is wat is gebeurd bij deze vijf nummers.

Primeur tijdens Concerto Basilica

Drie van deze nummers zijn medio november al als primeur gebracht tijdens de twee uitverkochte concerten "Concerto Basilica" van de Euphonion Singers en Vox Five in de Buitenkerk van Kampen. De bezoekers hebben toen kunnen zien en horen hoe de drie nummers, gezongen door de twee koren en een uit hun midden samengesteld mannenkoor, tijdens een live uitvoering klinken. Aan de reacties van het publiek te zien, was dat een geweldige ervaring!

Videofilms en geluidsopnames

Van de nummers en combinatie van nummers is in de regio Zwolle een videofilm gemaakt door Image Report bedrijfsfilms. De videofilm en muziekopnames zijn te bekijken en te beluisteren via <http://www.prevoices.nl/2016/12/specialnight/> en het you tube kanaal van Prevoices. Kijk en luister naar de uitvoeringen van de verschillende zangers en zanggroepen, elk in hun eigen stijl en geniet!

Links

www.prevoices.nl

<https://www.youtube.com/channel/UCBP5TaVI80EmAKWaKAdASsQ>

www.euphonionsingers.nl

www.voxfive.nl

www.juustlive.nl

www.imagereport.nl

www.colorssofffaith.nl